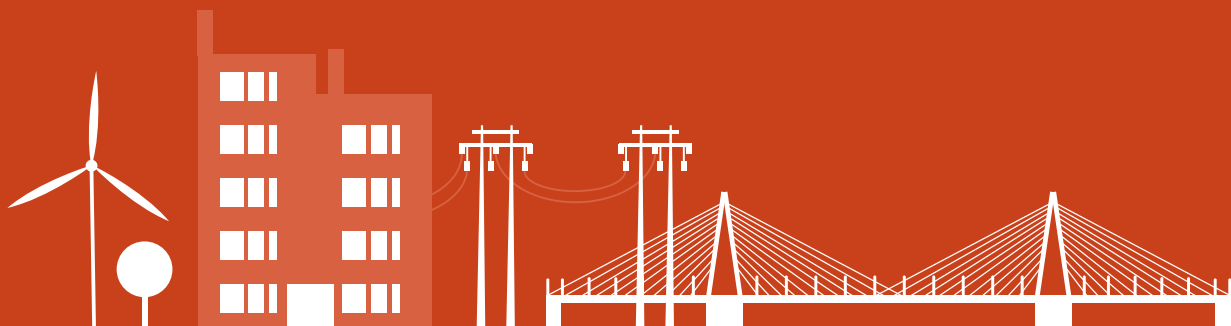

BUDAPEST

TERÜLETFEJLESZTÉSI

DOKUMENTUMAI

BUDAPEST

TERÜLETFEJLESZTÉSI

DOKUMENTUMAI

Összefoglaló
2015. október

KMOP-5.1.1/D2-13-2013-0001 jelű, „A főváros 2014-2020-as programozási időszak tervdokumentumainak megalapozása és előkészítése” c. projekt

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOK

A *Területfejlesztési törvény* (Tftv.) 2011. évi módosításával, a regionális szintet alkotó megyék váltak hazánkban a területfejlesztés legfontosabb szintjévé. A jogszabály alapján Budapest területén a Fővárosi Önkormányzat látja el azokat a terület- és településfejlesztési, valamint területrendezési, településrendezési és településüzemeltetési feladatokat, amelyek a főváros egészét érintik, vagy amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak.

Ez alapján végzi el a Fővárosi Önkormányzat a területfejlesztési stratégiai dokumentumok, mint a Területfejlesztési Konceptió és Program megalkotását, valamint a 2014-2020-as területi alapú fejlesztéseket tartalmazó részdokumentumok megtervezését.

A dokumentumok a kormányzattal szoros együttműködésben, egymásra épülve kerülnek kidolgozásra. A Nemzeti fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OTFK) 1/2014 (I.3) OGY határozattal került elfogadásra. Az Országos Konceptió az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján jelöli ki a 2014–20-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait. Az OTFK az alapja a jelenlegi EU-s pénzügyi periódus hazai és uniós finanszírozású fejlesztési tervezésének, mivel ez alapján kerül kidolgozásra az úgynevezett Partnerségi Szerződés (mely az uniós forrásfelhasználásunk központi tervdokumentuma), és ahhoz kapcsolódóan készülnek az Operatív Programok. Így az OTFK Budapest számára is meghatározza a területfejlesztési igényeket és feladatokat.

Az országos koncepcióval összhangban az egyes megyékre – Budapest esetében a fővárosra – készült el a hosszú távra szóló **területfejlesztési koncepció**, amely stratégiai célokat határoz meg. Ezek eléréséhez a **területfejlesztési program** biztosítja a középtávú cselekvési tervet. A **részdokumentumok** pedig azokat a projektsomagokat tartalmazzák, amelyek a VEKOP-hoz és az ágazati operatív programokhoz kapcsolódnak, megteremtve ezzel a 2020-ig tartó EU-s pénzügyi periódusban a főváros területén felhasználható fejlesztési források elérésének lehetőségét.

A 2014-2020-as európai uniós tervezés során Budapest Főváros elsősorban a közép-magyarországi régióra vonatkozó területi operatív program (**Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program – VEKOP**) tekintetében rendelkezik tervezési, véleményezési jogkörökkel.

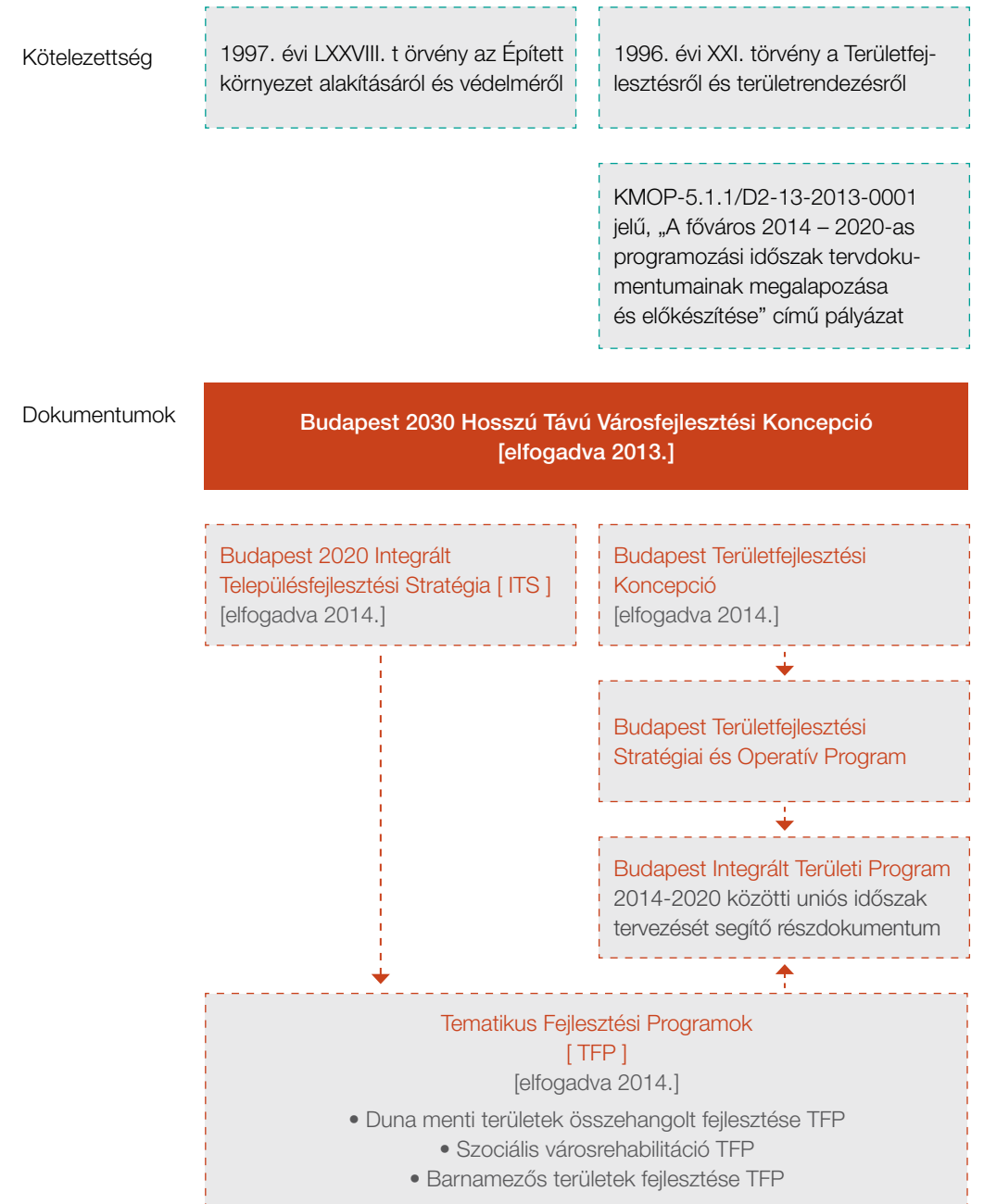
A megyei önkormányzatok és Budapest Főváros ezen kívül véleményezik az ágazati operatív programok tervezeteit is, és tervezett ágazati fejlesztéseik között javaslatot tesznek a területüket érintő ágazati finanszírozású kulcsprojektekre.

A Tftv. alapján Budapest területén a Fővárosi Önkormányzat feladata, hogy összehangolja a **kerületi önkormányzatok és a gazdasági, szakmai szervezetek fejlesztési elképzeléseit**, a partnerségi elvek érvényesítésével. Ennek megfelelően ezeket a szereplőket a Főváros az uniós tervezési folyamatokba is bevonja.

Összességében tehát a 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerep jut a megfelelő módon előkészített és megalapozott területi terveknek. A területi tervek hozzájárulnak a 2014-2020-as uniós költségvetési időszakban a Közösségi Stratégiai Keret alá tartozó európai strukturális és beruházási alapokból finanszírozandó operatív programok tervezéséhez annak érdekében, hogy az uniós finanszírozású területi és ágazati operatív programokban megjelenhessenek a területi fejlesztési igények.

Fentiek alapján elsőként a Konceptió helyzetelemzése készült el 2012 novemberében, amely alapján elkészült maga a Területfejlesztési Konceptió is 2014 tavaszára. A Területfejlesztési Konceptió megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot. Meghatározásra kerülnek a következő időszak fejlesztési irányai, valamint a megvalósítás feltételeinek, várható környezeti, társadalmi, gazdasági hatásainak vizsgálata is.

Budapest Terület- és Településfejlesztési dokumentumai

BUDAPEST TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

A Konceptió meghatároz három szemléleti alapvetést, általános fejlesztési alapelvet: **élhetőség**, **fenntarthatóság** és **esélyegyenlőség**. E három alapelvnek minden megfogalmazott stratégiai célban érvényesülnie kell.

- ▶ Az **élhetőség** alapvető elvárás a városi lét szempontjából, amely egyben kifejezi, hogy a koncepció céljainak és a fejlesztések középpontjában az ember áll.
- ▶ A **fenntarthatóság** az erőforrások optimálisabb felhasználásával kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk lehetőségeit.
- ▶ Az **esélyegyenlőség** mindenki számára biztosítani kívánja a város és környezete használatát, a gazdaság által nyújtott lehetőségeket, a társadalmi igények kielégítését biztosító humán szolgáltatásokat.

A fejlesztési alapelvekkel és az OFTK-ban megfogalmazottakkal összhangban a **fejlesztési célok** az alábbiak:

1. KEZDEMÉNYEZŐ, EGYÜTTMŰKÖDŐ TERÜLET-, VÁROS- ÉS TÉRSÉGFEJLESZTÉS

A következő években kevesebb európai uniós támogatás lehívására lesz lehetőség a Közép-Magyarországi régióban, mint a korábbi költségvetési ciklusban. A támogatások jelentős részét a szociális kirekesztés és szegénység elleni projektek megvalósítására lehet majd felhasználni, a fejlesztésre fordítható források szűkülése miatt. Ebből következően az **önfenntartó fejlesztésekre kell törekedni**, és biztosítani kell a befektetett források újratermelését a város- és térségfejlesztő erők összpontosításával. Ehhez szükséges – a kerületek, agglomerációs települések és a gazdaság magán-szereplőinek bevonásával – a Fővárosi Önkormányzat részéről az irányító szerep felvállalása, valamint a koordináló szerepkör erősítése. Az új források optimális felhasználásán túl kiemelt feladat a **hatékony vagyongazdálkodás**, amelynek alapja az önfenntartó városgazdálkodási rendszer.

2. TUDÁSALAPÚ, VERSENYKÉPES, INNOVATÍV ÉS „ZÖLD” GAZDASÁG

Budapest és térségének célja a **gazdaság innovatív, energiahatékony, „zöld” szemléletének biztosítása**, valamint a befektetőbarát üzleti klíma és a vonzó gazdasági környezet megteremtése. Mindehhez előnyben kell részesíteni a gazdasági környezethez alkalmazkodni képes, magas hozzáadott értéket létrehozó ágazatokat, valamint erősíteni kell a fejlődést biztosító egyetemvárosi, K+F+I és vállalkozásbarát közeget. Az energiatakarékosság és a megújuló energiaforrások használata hatékonyságra és innovációra készíti a gazdasági szereplőket, összhangban a „zöld” gazdaság alapelveivel. Ez lehet a megújuló Budapest és az agglomeráció gazdaságának egyik fő „versenyképes” prémium hozzáadott értéke, mert helyi, megújuló erőforrásokat alkalmaz, azaz fenntartható.

3. PARTNERSÉG – A JÖVŐ KÖZÖS TERVEZÉSE, ÖSSZEANGOLT FEJLESZTÉSEK BUDAPESTEN ÉS A VÁROSTÉRSÉGBEN

Az európai városok növekvő versenyében **Budapest és várostérsége csak együtt lehet sikeres**. Ennek eléréséhez valamennyi – állami, önkormányzati, gazdasági és civil – szereplő összehangolt fejlesztési együttműködése szükséges.

Az együttműködést és a közös tervezést ki kell terjeszteni a térségi fejlesztések tervezésére, a térségi gazdaság fejlesztésére, a térségi zöldövezet kialakítására és a közlekedés térségileg összehangolt fejlesztésének tervezésére.

4. NEMZETKÖZI SZEREPKÖR ERŐSÍTÉSE A TÉRSÉGI POZÍCIÓ KIHASZNÁLÁSÁVAL

Az országos törekvések egyik fontos célja Magyarország Európán **belüli központi fekvéséből adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása**, a makroregionális csomóponti funkciók erősítése. Az ország fővárosaként Budapestnek kiemelt szerep jut ennek megvalósításában.

A város a nemzetközi szerepkörét akkor tudja erősíteni, ha együttműködik valamennyi lehetséges partnerrel a komparatív előnyöket hordozó témákban, valamint a humán tőke és a földrajzi elhelyezkedés adottságainak érvényesítésében. Így Budapestnek a nemzetközi döntéshozatal, a kereskedelem és a kultúra meghatározó találkozóhelyévé kell válnia, megőrizve Budapest nemzetközi városhálózatán belül megnyilvánuló egyedülálló sajátosságait, egyedi karakterét.

5. HATÉKONY VÁROSSZERKEZET KIALAKÍTÁSA – KOMPAKT VÁROS

Az elmúlt évtizedek demográfiai alakulása, a klímaváltozás, valamint a globális gazdasági és pénzügyi válság miatt rá kellett ébredni, hogy **a város akkor fenntartható, ha kompakt, vegyes használatú szerkezettel rendelkezik, valamint erőforrásaival ésszerűen gazdálkodik**. Így fontos cél a már meglévő értékek megmentése és megfelelő hasznosítása, valamint az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületek védelme. Utóbbi érdekében a város belső tartalékterületeinek fejlesztésére, kihasználásra kell elsősorban fókuszálni. Olyan vegyes funkciójú, kompakt városi területhasználatot és hálózati rendszert kell kialakítani, amely a megőrzésre érdemes természeti és épített környezet, és az egyedi városkarakter figyelembe tartja és a közlekedési kényszerek csökkentésével tehermentesíti a város zsúfolt területeit.

6. A KÖRNYEZETI ERŐFORRÁSOK VÉDELME ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA, A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE

A fővárosi állat és növény élőhelyek a nagyváros terjeszkedése ellenére is fajgazdagok, **biodiverzitásuk magas**, így a város fenntartható fejlődésének biztosítása érdekében kiemelten fontos a **környezeti elemek védelme és fejlesztése**.

Különösen fontos a különböző földtani elemek, a talaj (különösen a termőtalaj) és a talajvizek állapota. A szennyező-források felszámolása, a kármentesítés, további szennyezések megakadályozása, a termelő hulladékok megfelelő ártalmatlanítása kiemelten fontos az élhető városi környezet megteremtéséhez.

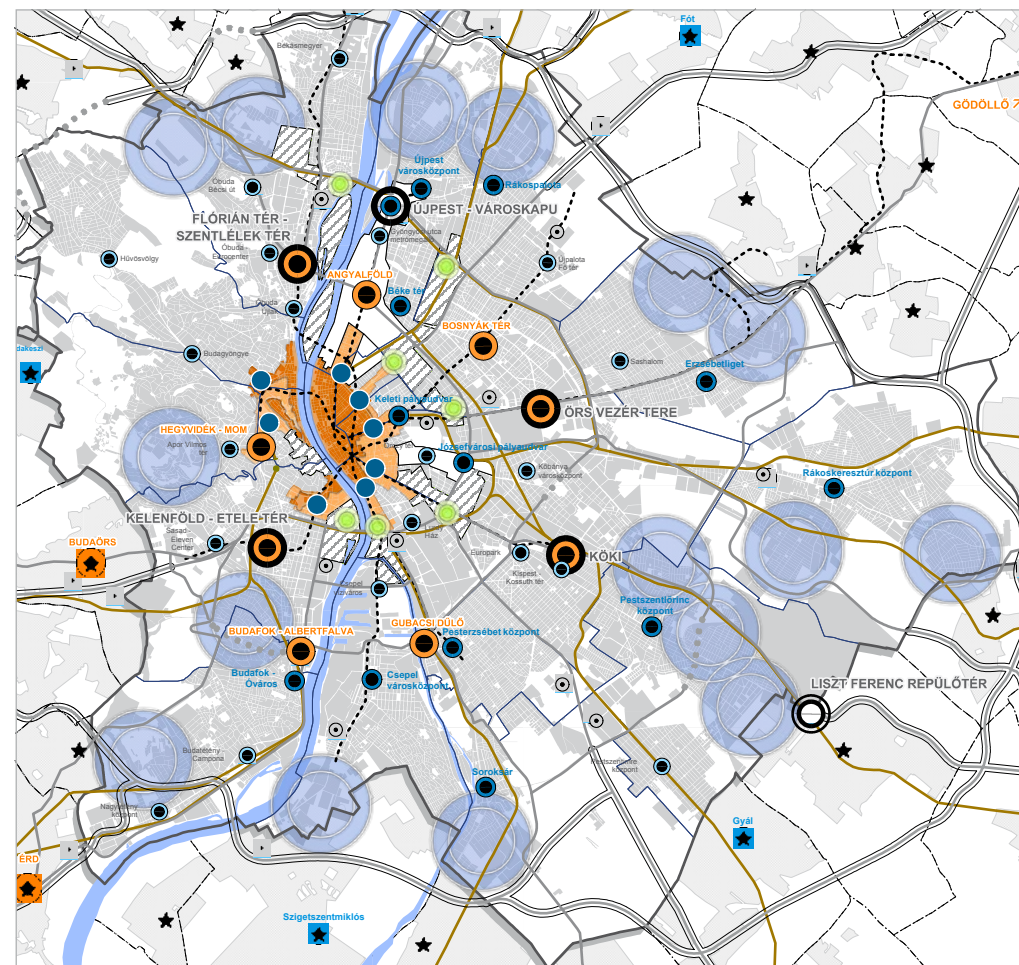
Meghatározó jelentőségű természeti erőforrások a vízkészletek is, amelyekkel mind minőségi, mind mennyiségi értelemben is felelősen kell bánni. Az élővizek védelme érdekében a keletkező szennyvizeket teljes mértékben meg kell tisztítani. Az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt pedig az árvízi védekezés is egyre fontosabb feladattá válik.

A klímaváltozásért felelős üvegházhatású gázok kibocsátása az energiafogyasztással hozható összefüggésbe. **Az energiafogyasztás csökkentése és a klímavédelem** a nemzetközi elvárásokkal összhangban kell, hogy megtörténjen.

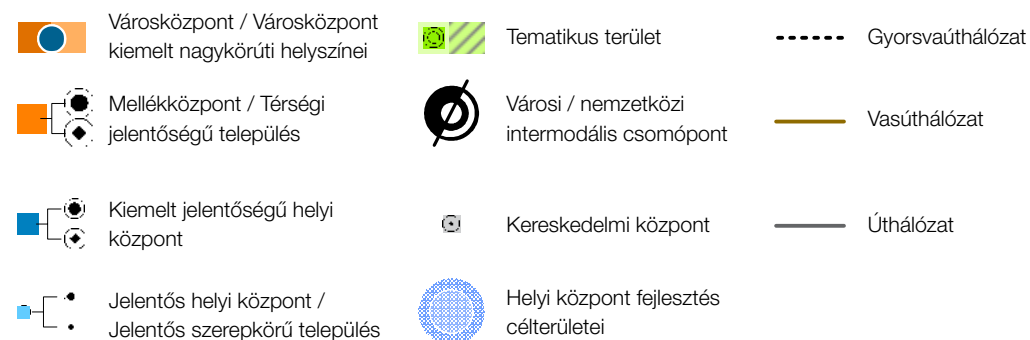
7. BUDAPEST KOMPLEX SZEREPKÖRÉNEK MEGFELELŐ KÖZLEKEDÉSI RENDSZER MEGTEREMTÉSE

Az egységesülő Európa Magyarország közlekedésére is jelentős hatást gyakorol, a nemzetközi és országos szintű közlekedési rendszerek közötti „határvonal” egyre inkább eltűnik, helyét a várostérségek, régiók közötti utazási – szállítási kapcsolatrendszer veszi át. Így a külső, távolsági kapcsolatok fejlesztésének célja a **TEN-T hálózatok, európai közlekedési folyosók és a főváros nemzetközi és országos elérhetőségének javítása, továbbá a transzkontinentális utazási, szállítási módok integrációjával Budapest európai csomóponti szerepkörének (HUB) kiteljesítése**. A nemzetközi forgalom tekintetében a repülés a személyszállítás kiemelkedő jelentőségű eleme, míg a hajózás csak az áruszállításban vehető figyelembe.

A nemzetközi forgalomban betöltött szerepén túlmenően, az ország egyes részei és a főváros közötti kapcsolatok szempontjából is a közúthálózat és a vasúthálózat a domináns. A közúthálózat (a gyors-

Tervezett központrendszer

forgalmi úthálózat) és a vasúthálózat fejlesztésének tovább kell javítania Budapest elérhetőségét, de ugyanakkor biztosítani kell a jelenleg főváros centrikus kapcsolati rendszer oldását is. Az Európai Uniót alkotó régiók egyikeként Budapest és Pest megye között mind szorosabb együttműködés alakul ki. A létrejövő belső, helyi kapcsolatok részeként a városi-városkörnyéki közlekedés integrációja, valamint az intermodális szolgáltatások intézményi- és infrastrukturális feltételeinek megteremtése is egyre fontosabb cél a versenyképesség biztosítása érdekében.

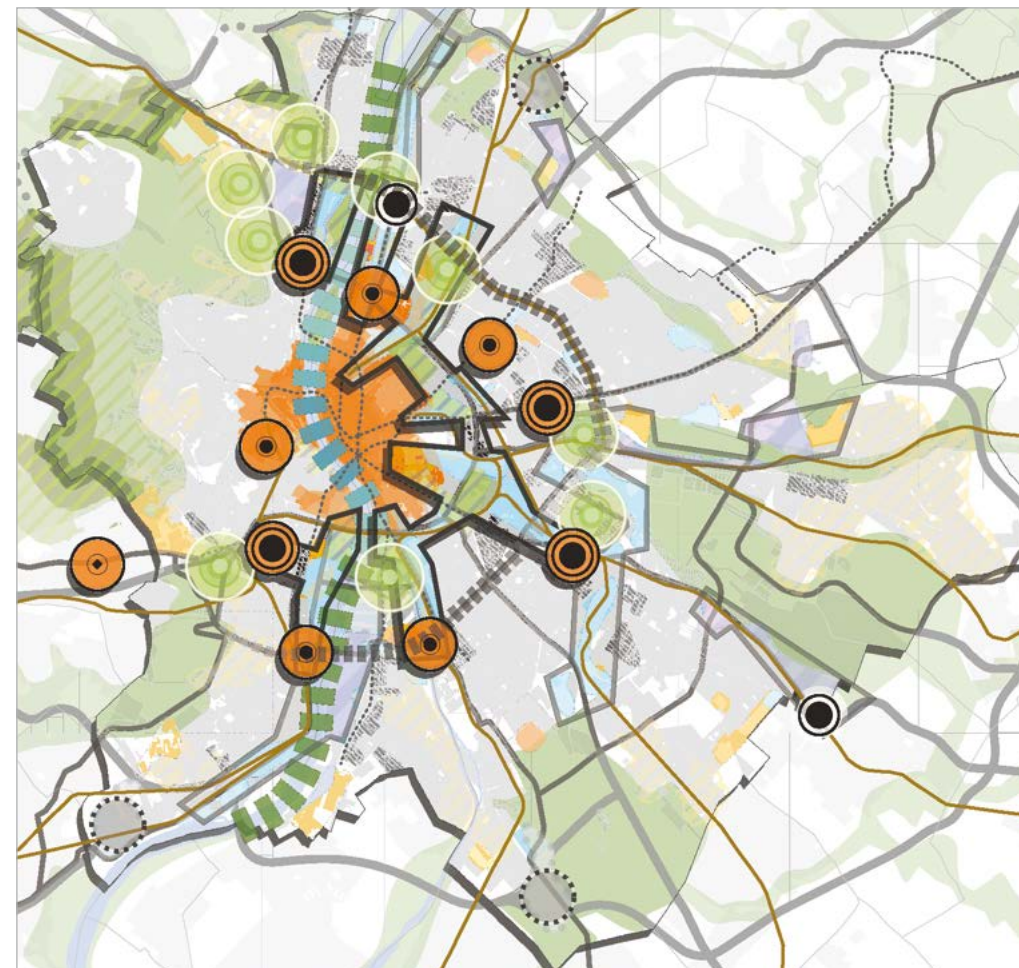
8. BEFOGADÓ, TÁMOGATÓ, AKTÍV TÁRSADALOM

Az Unión belüli határok megnyitásával Budapest a szabadáramlási tér része lett, a nemzetközi áru, tőke-, szolgáltatás- és munkaerő- áramlás helyszínévé vált. A városlakók identitását, lakóhelyükhöz való kötődését erősíti, ha megvalósíthatóknak érzik az általuk elérni kívánt célokat. Mindezt a Fővárosi Önkormányzat segíteni tudja a tudatos, a generációkat és a különböző élethelyzetben lévőket, valamint a köztük való együttműködést támogató szakpolitikával.

9. RUGALMAS ÉS KORSZERŰ LAKÁSSTRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA

A XXI. század teremtette mobilitási lehetőségekkel összhangban, lakásstruktúra alakításában is újfajta, rugalmasabb rendszert kell kialakítani, amelynek összetétele, lakásméretei, a piaci és nem piaci lakásbérleti szegmensek aránya, továbbá a városon belüli térbeli eloszlása is egyaránt meghatározó. Ezért a **fővárosi lakásállomány minőségi fejlesztése is szükségessé vált**. A főváros lakásállományának egy része kedvezőtlen méretbeli és energiahatékonysági paraméterekkel rendelkezik. Területi probléma a kiegyensúlyozatlan, intézményekkel, szolgáltatásokkal rosszul ellátott lakóterületek helyzete. Így a rossz lakásállomány, és az alacsony státuszú népesség koncentrációja a város egyes területein krízisterületek kialakulásához vezetett, melyeknek kezelése hosszú távon már nem halogatható.

Szükséges a lakhatási konstrukciók átalakítása, ezen belül a bérlakások számának növelése, valamint a magán és önkormányzati bérlakás szektor helyzetének átalakítása, országos szintű szabályozás alkotása, melyben a fővárosnak kezdeményező szerepet kell vállalnia.

Stratégia célok megvalósulásának térbeli struktúrája

	Városközpont / Térségi jelentőségű település		Jelentős ökológiai-potenciállal rendelkező szabadterület		Komplex lakótelepi rehabilitáció
	Intermodális csomópont		Kiemelt szerepű Duna		Logisztikai funkció számára alkalmas terület
	Elsődleges, jellemzően barnamezős fejlesztési térség		Munkahelyek fejlesztési térség		Körvasút körút
	Másodlagos, jellemzően barnamezős fejlesztési térség		Lakóterület fejlesztési térség		Szerkezeti jelentőségű út / vasút
	Potenciális városi park		Városközpont – többfunkciós rehabilitációs térség		Szerkezeti jelentőségű gyorsvasút

BUDAPEST TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

A Budapest Területfejlesztési Koncepcióban foglaltakkal összhangban a **Területfejlesztési Program** tartalmazza a stratégiai célok eléréséhez szükséges középtávú cselekvési tervet. A megvalósítás biztosításához a **Program beavatkozási területei, prioritásai** úgy kerültek kialakításra, hogy azok összhangban legyenek a 2014-20 közötti időszakra tervezett operatív programok intézkedéseivel. Így a területfejlesztési program Stratégiai – és Operatív programrészből áll. A középtávú Területfejlesztési Program **stratégiai programrésze** meghatározza – a területfejlesztési koncepcióban meghatározott jövőkép, átfogó és stratégiai célok, valamint horizontális célok megvalósítása érdekében szükséges – beavatkozási területeket, azaz **prioritásokat**. Az **operatív programrészen** pedig meghatározásra kerülnek az **intézkedések**, a stratégiai munkarészen foglalt prioritások, beavatkozási területek alapján.

A stratégiai programrész kidolgozása során megvizsgálásra került az is, hogy a célok és prioritások közül melyek megvalósításához tudnak hozzájárulni a 2014-2020 közötti időszakra tervezett operatív programok intézkedései, illetve melyek azok, amelyekhez hazai központi költségvetési vagy fővárosi önkormányzati forrásokra lesz szükség. Jelen pénzügyi periódusban várhatóan az uniós kohéziós források lehetnek a legfontosabbak a fővárosi területfejlesztési program szempontjából. Ezek magyarországi felhasználását az operatív programok biztosítják, amelyek közül a Versenyképes Közép-Magyarország OP, a Környezeti és Energiahatékonysági OP, illetve az Integrált Közlekedésfejlesztési OP finanszírozhat fővárosi fejlesztéseket.

Az egyes operatív programok elnevezései:

VEKOP: Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

KEHOP: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program

IKOP: Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program

GINOP: Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

EFOP: Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program

Stratégiai célok operatív programokhoz való kapcsolódása

Stratégiai cél	VEKOP	KEHOP	IKOP	GINOP	EFOP
1. Kezdeményező, együttműködő terület-, város- és térségfejlesztés	✓	✓	✓	✓	✓
2. Tudásalapú, versenyképes, innovatív és "zöld" gazdaság	✓			✓	✓
3. Partnerség – a jövő közös tervezése, összehangolt fejlesztések Budapesten és a várostérségben	✓	✓	✓	✓	✓
4. Nemzetközi szerepkör erősítése a térségi pozíció kihasználásával	✓	✓	✓	✓	✓
5. Hatékony városszerkezet kialakítása - kompakt város	✓	✓			
6. A környezeti erőforrások védelme és fenntartható használata, a természeti értékek és táji adottságok megőrzése	✓	✓		✓	
7. Budapest komplex szerepkörének megfelelő közlekedési rendszer megteremtése	✓		✓		
8. Befogadó, támogató, aktív társadalom	✓				✓
9. Rugalmas és korszerű lakásstruktúra kialakítása	✓	✓			

Budapest akkor lehet sikeres város, ha élhető, ami pedig összefügg működésének és környezetének fenntarthatóságával, és az esélyegyenlőség biztosításával. Ezek érvényesítéséhez a teljes célrendszer és fejlesztési programot a következő **horizontális célok** szövik át:

- ▶ **Együttműködés** ösztönzése az önkormányzati, a gazdasági és a civil szféra szereplői között.
- ▶ A hátrányos és halmozottan **hátrányos helyzetű népesség** társadalmi, gazdasági felemelkedésének és beilleszkedésének előmozdítása.
- ▶ **Preferencia a „barnamezős”** területek számára. Lehetővé téve, hogy ha nincs alkalmas barnamezős terület, vagy annak bevonása bármilyen okból ellehetetlenül, akkor egyéb zöldmezős területeket lehessen igénybe venni.
- ▶ **A burkolt felületek kiterjedésének csökkentése.** Tudatosan törekedve a városi ökológiai hálózat megőrzésére.
- ▶ A minél **alacsonyabb energiaigényű** épületek megvalósítása új építés vagy felújítás esetén. A fejlesztéseknek gondolnia kell az adott teljes életciklusra, a létesítésre, a fenntartásra és az elvülésre.

A stratégiai célok megvalósítását biztosító prioritások (prioritástengelyek) és a legfontosabb beavatkozási területek a fejlesztési források szűkösségének figyelembe vétele mellett kerültek kidolgozásra. Így a prioritások meghatározása segít a célokat konkrét eszközökké formálni (nagyprojektek, pályázati konstrukciók, tőkealapok), egyidejűleg átmenetet képezve a célok és a forrásfelhasználás eszközei között.

Az intézkedések öt prioritás-tengely alá kerültek, amelyek a következők:

- I. **Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért**
- II. **Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért**
- III. **Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért**
- IV. **Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában**
- V. **Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért**

I. PRIORITÁS

Gazdaságfejlesztés a versenyképes, innovatív és „zöld” Budapestért

A főváros és térsége versenyképes fejlődése érdekében a növekedő, érték-növelő, multiplikátor hatású ágazatok túlsúlyára, valamint – a nemzetgazdasági célokkal összhangban –, exportorientált ágazatok fejlesztésére kell törekedni. Ennek eléréséhez fontos a **kreatív gazdaság** hatékony működését biztosító feltételrendszer kiépítése, valamint a **szolgáltató szektor** magas hozzáadott érték arányának növelése (magas szintű üzleti szolgáltatások), a **tudás-alapú termelés** fejlesztése (csúcstechnológiák fejlesztése), az **innovációs képesség fejlesztése** (K+F+I szektor), a **fenntarthatóság és zöld technológiák fejlesztése** (fenntartható termelés), és **turizmusfejlesztése** (turisztikai attrakciók, természeti- kulturális vonzerőfejlesztés, szolgáltatásbővítés). Ezen célok teljesítéséhez az alábbi kapcsolódó intézkedések kerültek meghatározásra:

- ▶ TECHNOLÓGIAI INNOVÁCIÓ ÉS TUDÁSTRANSZFER HATÉKONYSÁGÁNAK JAVÍTÁSA;
- ▶ FELHASZNÁLÓBARÁT VÁROSKORMÁNYZÁS KIALAKÍTÁSA;
- ▶ TURIZMUS, MINT GAZDASÁGI HÚZÓÁGAZAT;
- ▶ VÁROSTÉRSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉS;

II. PRIORITÁS

Településfejlesztési beavatkozások a hatékony városszerkezetért

Budapest településfejlesztésében fontos szempont, hogy – a meglévő értékek és problémák figyelembevételével, valamint a hosszú távú fenntarthatóság szem előtt tartásával – **összhangot, egyensúlyt teremtsen a területhasznosítás és a területek kiszolgálását biztosító különböző (humán és műszaki) infrastruktúrák között**. Ennek részeként cél a közlekedési kényszerek csökkentése, a város zsúfolt területeinek tehermentesítése, valamint a már infrastruktúrával ellátott, elhagyott barnamezős területek újrahasznosítása. Ezzel egyidejűleg az ökológiai szempontból értékes, pótolhatatlan földterületeket is meg kell védeni a beépítés ellen.

További kiemelt cél, hogy a Duna és partjai közösségi tereké váljanak, minél szorosabban bevonásra kerüljenek a város életébe. Fontos a Duna területéhez is kapcsolódó világörökségi területek minőségének növelése, az értékmegőrzés biztosítása. A Duna mellett a jövőben a városfejlesztés másik súlypontjaként a barnamezős területeket is szükséges bevonni a fejlesztésbe, ahol a kreatív, tudás alapú gazdaság mellett a zöld gazdaság kiterjesztése számára nyílhat új „tér”.

A kiegyensúlyozott városszerkezet további kiemelt elemét képezik a következő időszakban megvalósítani tervezett szociális városrehabilitációs programok, melyek a gazdaságilag, társadalmilag és fizikai környezet szempontjából leghátrányosabb helyzetű városrészeket fogják összehangolt módon megújítani.

A megvalósításhoz kapcsolódó intézkedések:

- ▶ VEGYES TERÜLETHASZNÁLAT KIALAKÍTÁSA - A DUNÁVAL EGYÜTT ÉLŐ VÁROS
- ▶ BARNAMEZŐS TERÜLETEK FUNKCIÓVÁLTÁSA
- ▶ DIFFERENCIÁLT KÖZPONTRENDSZER LÉTREHOZÁSA
- ▶ ÉRTÉKVÉDELEM – ÉRTÉKTEREMTÉS
- ▶ A LAKÁSÁLLOMÁNY OPTIMALIZÁLÁSA

III. PRIORITÁS

Környezeti fejlesztések Budapest fenntartható fejlődéséért

Budapest **kiemelkedő természeti adottságokkal** rendelkezik (pl. változatos domborzat, földtani értékek, kedvező vízrajzi adottságok, gazdag növény- és állatvilág), ugyanakkor a fővárosban az egy főre jutó zöld- és erdőterületek nagysága elmarad a nemzetközi ajánlástól. A zöldterületek mind minőségi, mind területi megoszlás tekintetében jelentős egyenlőtlenségeket mutatnak.

Ezek az egyenlőtlenségek túl jelentős **környezeti problémákat** okozhatnak bizonyos energia-gazdálkodási, hulladék-gazdálkodási és közterület-tisztasági kérdések. Részben ezen tényezőkből, továbbá a budapesti közlekedés hatásából adódik, hogy egyes légszennyező anyagok szintje több helyen, évente többször meghaladja a követelményeket. Azonban más európai nagyvárosokkal összehasonlítva Budapest levegőszennyezettsége átlagos. Ezen túl a város legnagyobb környezeti problémája a főleg közlekedési eredetű zajszint mértéke, mely jelentősen rontja a város élhetőségét, és számszerűsíthető egészségügyi költségeket is eredményez. A főváros területén lévő szennyezett talajú területeken az utóbbi időben történtek műszaki beavatkozások, de még mindig sok a kármentesítést is igénylő barnamezős terület, felhagyott és/vagy illegális hulladéklerakó.

Budapest **természeti védelem alatt álló területeivel** kapcsolatban a legfontosabb feladat azok megőrzése, szakszerű kezelése, állapotuk javítása, valamint további - arra érdemes - területek védetté nyilvánítása.

A fejlesztésekkel és beruházásokkal kapcsolatban kiemelten fontos arra figyelni, hogy azok ne történhessenek a zöldfelületek rovására; az **új fejlesztések tervezésekor minden esetben preferálni kell a barnamezős területeket.**

A Duna menti árvízvédelmi védvonalak – a folyók mértékadó árvízszintjeiről szóló, 2014 augusztusában hatályba lépett miniszteri rendelet alapján – felülvizsgálatra szorulnak, mert nagy részük nem tesz eleget a jogszabályi követelményeknek.

Ezért a város vonzerejének fejlesztése keretében a természetvédelem, természeti környezet rehabilitációja, a környezetvédelmi szolgáltató rendszer fejlesztése, a fenntartható fogyasztással és természetvédelmi szemléletformálással kapcsolatos beavatkozási irányok támogathatók.

Kapcsolódó intézkedések:

- ▶ ENERGIAHATÉKONYSÁG ÉS KLÍMAVÉDELEM
- ▶ KORSZERŰ HULLADÉKGAZDÁLKODÁS ÉS TALAJVÉDELEM
- ▶ KORSZERŰ VÍZGAZDÁLKODÁS
- ▶ ZÖLD- ÉS EGYÉB BIOLÓGIAILAG AKTÍV FELÜLETEK MEGŐRZÉSE, NÖVELTÉSE, TERMÉSZETVÉDELEM
- ▶ ZAJ- ÉS LÉGSZENNYEZÉS CSÖKKENTÉSE

IV. PRIORITÁS

Közlekedésfejlesztés Budapest komplex szerepkörének szolgálatában

Olyan közlekedéstervezési és -szervezési gyakorlat kialakítása zajlik Budapesten, mely a város életére nagy hatással lévő beruházásokkal, városfejlesztési elképzelésekkel összhangban valósul meg. Célja a városi életminőség javítása, a lakossági és vállalkozói mobilitási szükségletek kielégítése, a budapesti várostérség versenyképességének javítása, valamint fenntartható, élhető, vonzó és egészséges városi környezet kialakítása.

A közlekedésfejlesztés célja az **elérhetőség, a közlekedési kapcsolatok mennyiségi és minőségi javítása, szem előtt tartva a környezetileg fenntartható közlekedési módok térnyerését.** A közösségi közlekedés kiemelt jelentőséggel bír a főváros közlekedése és az itt élők mobilitása szem-

pontjából. A közösségi közlekedési ellátottság európai összehasonlításban, a hálózati kapcsolatok szempontjából viszonylag jónak tekinthető, azonban a szolgáltatás minősége és sebessége fejlesztéseket tesz szükségessé. Ezért cél az infrastruktúra, a járművek, a szolgáltatások, a működtető intézményrendszer és a hálózati kapcsolatok fejlesztése. Több esetben azonban a beruházások jelentősége túlmutat a helyi igényeken, sok esetben régiós, olykor országos igényeket is ki kell szolgálniuk.

Ugyanakkor a közúti fejlesztések sem maradhatnak el, amelyek elsődleges céljai a foglalkoztatás támogatása és a jelentős átmenő forgalom csökkentése. A Budapestet elkerülő utak és a belső kör irányú közúti elemek kiépítése a sugár irányú szakaszokon csökkentik a környezeti terhelést és a balesetek számát. Az általánosan rövidülő eljutási idő hozzájárul a versenyképesség javulásához és a foglalkoztatottság növekedéséhez, javítja a tranzitengelyek működését. A környezetbarát kerékpáros közlekedés és a hajózás fejlesztése, valamint a vasúti pályák igénybevétele a városi közlekedés számára a környezeti szempontból fenntartható közlekedési rendszer létrejöttét segíti elő. Mindezeket kiegészíti a járműállomány megújítása, az intelligens közlekedési rendszereken alapuló szolgáltatásfejlesztések, illetve a biztonságos közlekedésre nevelés, és szemléletformálás.

Kapcsolódó intézkedések:

- ▶ NEMZETKÖZI ÉS ORSZÁGOS KÖZLEKEDÉSI KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE
- ▶ TÉRSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE
- ▶ A FŐVÁROSI KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE
- ▶ A FŐVÁROSI EGYÉNI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE

V. PRIORITÁS

Társadalmi beavatkozások a befogadó, támogató és aktív Budapestért

A fővárosban élő népesség iskolázottsága az országos átlagnál magasabb, ezért a munkaerő versenyképességének biztosítása szempontjából az alkalmazkodóképesség, a foglalkoztathatóság növelésére, a szaktudás fejlesztésére, a készségek és kompetenciák megszerzésére kell koncentrálni, amelyben elsődleges szerepe van a **szakképzésnek és a felsőoktatásnak**. E mellett Budapest a KKV szektor fejlődését elősegítő oktatási programok indítását is támogatja.

A humán közszolgáltatást nyújtó közintézmények (szociális, egészségügyi, foglalkoztatási, kulturális) a fővárosban sem érhetők el területileg kiegyenlítetten, egyenletesen jó minőségben, a társadalom minden csoportja számára. A **szolgáltatások színvonalának emelése** a közintézményeket befogadó épületek állapotának javításával, rekonstrukciójával és eszköz-beszerzéseivel, valamint új szolgáltatások létrehozásával, a szakember-ellátottság és szakemberképzés színvonalának javításával, illetve helyenként a szakmai színvonal emelésére a szolgáltatási kínálat bővítésével érhetők el.

A város épületállományának leromlott fizikai, műszaki állapota, illetve az egyes városrészen koncentrálnódó társadalmi problémák felerősítik a társadalmi egyenlőtlenséget. A társadalmi reintegráció elmaradása a társadalom alsó rétegeinek leszakadásához vezethet. E folyamatok megállításának, visszafordításának, a városi térbeli egyenlőtlenségek mérséklésének fontos eszközei lesznek a következő időszakban megvalósítandó **szociális városrehabilitációs programok**.

A város akkor válhat befogadóvá, ha a leszakadó társadalmi csoportok mellett kiemelt figyelmet fordít az ország más térségeiből, vagy az országon kívülről érkező betelepülőkre, az agglomerációból érkező „városhasználókra”. Számukra is egyenlő esélyű városhasználatot szükséges biztosítani a diszkrimináció elkerülése érdekében.

A változó demográfiai tendenciák következtében a következő évtizedekben az idősek aránya jelentősen nőni fog. Az előregedés új szakaszában a várost és az ellátórendszerét ennek következményeire fel kell készíteni.

Kapcsolódó intézkedések:

- ▶ A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI KÖRNYEZET VÁLTOZÁSAIHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS SEGÍTÉSE
- ▶ A HUMÁN SZOLGÁLTATÁSOK OPTIMALIZÁLÁSA
- ▶ A KULTURÁLIS KÍNÁLAT BŐVÍTÉSE

INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM

A fővárosi Területfejlesztési Program által kijelölt stratégiai célok, fejlesztési prioritások alapján, és az Integrált Településfejlesztési Stratégiával összhangban állítja össze Budapest Főváros az **Integrált Területi Programját** (ITP). Az ITP tekinthető a 2014-2020-as uniós programozási időszak fejlesztései vonatkozásában a legfontosabb területfejlesztési, illetve településfejlesztési dokumentumnak, mivel az ebben lefektetettek alapján lehet majd bizonyos projekteket uniós forrásból finanszírozni.

A Versenyképes Közép-magyarországi Operatív Program (VEKOP) három prioritástengely esetében biztosít lehetőséget arra, hogy **a területi szereplők igényei nagyobb szerepet kaphassanak**, ennek megvalósítását szolgálja az ún. **területi kiválasztási rendszer** (TKR) eljárásrend. A TKR lehetővé teszi, hogy a területi szereplő közreműködjön az **intézkedések tartalmának kialakításában**, a beérkező **támogatási kérelmek elbírálásában**, illetve **nyomon kövesse** a támogatott projektek végrehajtását.

Az ITP a tervezési fázis eszköze, amellyel a Fővárosi Önkormányzat meghatározhatja és a készülő felhívásokban érvényesítheti fejlesztési szempontjait, prioritásait. Az ITP-k legitimitását erősíti, hogy azokat a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság fogja elfogadni. A **TKR hatálya alá tartozó VEKOP intézkedések közül 3 érinti a főváros területét**, ezek a következők:

- ▶ 5.3 FENNTARTHATÓ MULTIMODÁLIS MOBILITÁS ELŐSEGÍTÉSE
- ▶ 6.1 KISGYERMEKET NEVELŐ SZÜLŐK MUNKAVÁLLALÁSI AKTIVITÁSÁNAK NÖVELÉSE
- ▶ 6.2 A LEROMLOTT TELEPÜLÉSRÉSZEKEN ÉLŐ HÁTRÁNYOS HELYZETŰ LAKOSSÁG ÉLETKÖRÜLMÉNYEINEK JAVÍTÁSA, TÁRSADALMI ÉS FIZIKAI REHABILITÁCIÓJA

Az **ITP 1.0-ás változata** a VEKOP releváns intézkedéseinek tervi megalapozását szolgálta. Az ITP későbbi változatai azonban eltérnek az 1.0-ás változattól, mivel az ITP készítésére vonatkozó elvárások átalakultak, illetve a **VEKOP tartalma is nagymértékben módosult**. Az új ITP-k már **nem tartalmazhatnak projekt szintű javaslatokat**, csupán az egyes intézkedések leírását, **kiválasztási szempontrendszerét**, illetve a kapcsolódó **indikátorvállalásokat**. A 2.1-es és a jelenleg hatályos 2.2-es verzió közötti legnagyobb változást az indikátorvállalások célértékeinek módosulása jelenti. Ennek oka, hogy a vállalásokat, illetve célértékeket összhangba kellett hozni az időközben megjelent Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program keretében megvalósuló integrált területi programokról szóló 1472/2015. (VII. 15.) Korm. határozatban foglaltakkal.

FÉNYKÉPEK

Bujnovszky Tamás, Budapest 2030 » 18-19, 21. o.

Soós Bertalan, Budapest 2030 » 2. o.

Süveg Áron, Budapest 2030 » 9, 22. o.

Budapest Főváros Önkormányzata » 25. o.

Budapesti Közlekedési Központ » 14, 26. o.

BFVT Kft. » 11, 13. o.

Színes város » 6. o.

Grafika: Kapitány Eszter

Kiadványszerkesztés: Timár Benedek

KIADJA

Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal

Városépítési Főosztály

KAPCSOLAT

1052 Budapest, Városház u. 9-11.

varosfejlesztes@budapest.hu

www.budapest.hu

